

1. We hebben intense behoefte aan barmhartigheid

We lazén daarnet dat verhaal dat Jezus vertelde: de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan. Eén van de meest beroemde schilderijen, waarop die barmhartige Samaritaan is geschilderd, is van Vincent van Gogh. Ik kende dat schilderij (*hieronder op de afbeelding*) al heel lang, maar pas nu heb ik gelezen op welk moment in zijn leven hij dat schilderde. Hij maakte het in mei 1890, toen hij al bijna een jaar verbleef in een psychiatrische inrichting, in Saint-Rémy-de-Provence. Hij had zich vrijwillig daar laten opnemen, omdat hij last had van zware psychische aanvallen. Hij schilderde de barmhartige Samaritaan vlak na zo'n zware aanval. Korte tijd later is hij vertrokken uit de kliniek en nog geen drie maanden later heeft hij zichzelf van het leven beroofd, 37 jaar oud.

Vincent van Gogh heeft onvoorstelbaar geleden, psychisch geleden. Als er één mens is die barmhartigheid nodig had, was hij het wel. Dat schilderij is daar een uiting van. Wat heb je dat nodig, als je lijdt, als je de dood in de ogen kijkt, dat er iemand langskomt, iemand die je ziet, iemand die niet aan de overkant voorbij loopt, maar iemand die naar je toe komt, iemand die je wonden verzorgt, iemand die je troost, iemand die je optilt en meeneemt, iemand die je liefde geeft. Wat heb je als mens een intense behoefte aan barmhartigheid. En het is Jezus Zelf die laat zien wat dat betekent. We zongen dat net: 'Christus gaat langs onze wegen - het is tijd om mee te gaan.'

2. Voor wie ben jij een naaste?

Heb je gezien hoe de Here Jezus omgaat met het begrip 'naaste', in dat gesprek met die wetgeleerde? De man is erop uit om Jezus in de val te lokken. Zo staat het in vers 25 van Lukas 10: 'En zie, een wetgeleerde stond op om Hem te verzoeken, en zei: Meester, wat moet ik doen om het eeuwige leven te beërven?' Jezus zegt: 'Dat weet u toch wel? Wat staat er in de wet, in de tora?' De man weet het precies: 'Heb God lief boven alles en uw naaste als uzelf.'

'Nou', zegt Jezus, 'doe dat maar, en u zult leven.'

De wetgeleerde staat eigenlijk in zijn hemd. Hij vraagt naar de bekende weg! En Jezus houdt Zich precies aan de tora. Daarom wil de man zijn gezicht redden. Vers 29: 'Maar hij wilde zichzelf

rechtvaardigen en zei tegen Jezus: Wie is mijn naaste?' En dan vertelt Jezus dat verhaal over die barmhartige Samaritaan. De priester en de Leviet lopen voorbij, nota bene dienaars van God, aangesteld om in de tempel te werken, die plaats van heiligheid. Maar nee, ze hebben geen tijd, want ze zijn nu vrij, ze hebben weekend, ze zijn op weg naar huis, naar Jericho. Dat kun je in onze vertaling helaas niet meer zien, maar het staat er wel, in het Griekse origineel, daar staat: 'Een priester daalde af...' Dat wil zeggen: van het hooggelegen Jeruzalem, waar zijn werk was, in de tempel, in de bergen, naar het laaggelegen Jericho, waar veel priesters woonden.

Ja, en als je je verheugt op je vrije tijd, dan ga je niet zo'n vreemde helpen. Je weet maar nooit: misschien is die man daar langs de weg zélf wel een rover, ingesmeerd met tomatensaus, om mensen in de val te lokken, misschien liggen de rovers wel op de loer.

Nee, het is een Samaritaan, die wél helpt. Een vijand, want Joden en Samaritanen, dat was water en vuur. Maar deze Samaritaan laat zijn hart spreken. En hij doet álles wat hij kan. Hij geeft tijd, liefde, aandacht, zorg, olie en wijn voor de wonden, en geld aan de herbergier om voor de gewonde man te zorgen.

En dat hele verhaal is een antwoord op die vraag: 'Wie is mijn naaste?'

'Natuurlijk', zou je zeggen, 'wie is mijn naaste? Mijn naaste is die man langs de weg, die moet ik helpen! Die moet ik liefhebben zoals mijzelf.'

Maar zie je dat Jezus het omdraait? Hij zegt niet: 'Wie is je naaste?' Nee, Hij zegt: 'Voor wie ben jij een naaste?' Vers 36: 'Wie van deze drie (de priester, de Leviet of de Samaritaan) denkt u dat de naaste geweest is van hem die in handen van de rovers gevallen was?' Wie heeft zich een naaste betóónd?

'En hij zei: Degene die hem barmhartigheid bewezen heeft.' Het woord 'Samaritaan' krijgt hij niet uit zijn mond. Maar dit: 'Degene die hem barmhartigheid bewezen heeft.'

'Jezus zei tegen hem: Ga heen en doet u evenzo.'

Daar in Saint-Rémy-de-Provence was een lijdend mens, die beseftte: 'Ik heb barmhartigheid nodig.'

3. Wat is barmhartigheid?

Wat is dat eigenlijk, barmhartigheid? Ik heb een Bijbel met kanttekeningen, met verklarende aantekeningen, daat stond in: 'Barmhartigen, dat zijn de warmen van wil door liefde.' Dat vond ik wel heel mooi gezegd: mensen die 'warm van wil' zijn 'door liefde'. Dr. Martyn Lloyd-Jones, een begenadigd predikant uit de vorige eeuw, een Engelsman, schreef een boek over de Bergrede en hij gaat ook in op deze zaligspreking. In dat boek wijst hij erop dat de apostel Paulus in de loop van de tijd een andere groet is gaan gebruiken in de brieven die hij schreef. Lange tijd schreef Paulus als hij een brief schreef: 'Genade zij u en vrede van God de Vader en van de Here Jezus Christus.' Maar in zijn laatste drie brieven, dat zijn de brieven aan Timotheüs en aan Titus, gebruikt Paulus een andere groet. Wist je dat?

Paulus schrijft daar niet: 'Genade zij u en vrede,' maar: 'Genade, barmhartigheid en vrede zij u van God de Vader en van de Here Jezus Christus.'

Waarom voegt Paulus opeens dat woord 'barmhartigheid' toe?

Lloyd-Jones zegt dit: 'Genade houdt vooral verband met de mens in zijn zonde; barmhartigheid houdt vooral verband met de mens in zijn ellende. Met andere woorden, terwijl de genade ziet op de zonde in haar geheel, ziet de barmhartigheid vooral op de ellendige gevolgen van de zonde. Barmhartigheid betekent dus in feite een gevoel van ontfermen, van mededogen en een verlangen het lijden te verlichten.' God is genadig omdat Hij de zonde vergeeft, en Hij is barmhartig omdat Hij je te hulp schiet als jij in nood bent.

Prachtig dat het in veel Psalmen náást elkaar staat, let er maar eens op: 'Genadig en barmhartig is de HERE'. we horen dat straks uit Psalm 103. En we zongen het ook Psalm 111: 3: 'Hij is barmhartig en genadig.' En in Psalm 145: 3: 'Genadig en barmhartig is de Heer'. Als er nou Eén écht barmhartig is, dan is het wel God Zelf! De Vader die de wereld zó lief heeft gehad dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, zodat een ieder die in

Hem gelooft niet verloren zou gaan, maar eeuwig leven zou hebben! Wat een ongelooflijke barmhartigheid. God is echt 'warm van wil door liefde'.

En de Zoon van God, Jezus Christus, wat is Hij ongelooflijk barmhartig! Wie gééft zichzelf om anderen te helpen? Wie laat zich aan een kruis slaan om zondaren, om zijn vijanden, te redden van de ondergang en van de hel? Wie zou dat doen?! Jézus doet het! En dat is precies wat we vandaag vieren, als we brood en wijn eten en drinken! We vieren de barmhartigheid van God. Hier voorin de kerk staat een tafel van barmhartigheid.

4. God gaf alles en kan daarom niet tegen onbarmhartigheid

God gaf echt álles wat Hij had om ons te redden van de dood. Hij knielde bij ons neer om onze wonden te verzorgen. Hij nam ons op in Zijn herberg om te herstellen.

En juist dáárom, omdat God Zélf barmhartig is, kan Hij er niet tegen, als wij vervolgens ónbarmhartig zijn voor een ander! Stel je voor, in dat verhaal: die Samaritaan brengt de gewonde man in die herberg. En stel dan dat die man beter wordt, en stel dan dat hij daar in die herberg zit te eten, en op dat moment wordt de herbergier onwel, en hij valt op de grond en ligt te kronkelen van de pijn. Maar wat doet die man? Niets! Hij blijft gewoon lekker eten en drinken, hij kijkt alleen even ongeïnteresseerd wat er met die herbergier gebeurt. Stel je voor dat dát zou gebeuren! Dat is toch om gék van te worden?!

En daar kan de HERE dan ook écht niet tegen: als Hij barmhartig is voor ons, en wij zijn níét barmhartig voor elkaar! Weet je wat Jakobus daarover schrijft in Jakobus 2: 13? Dat zijn heel felle woorden: 'Want onbarmhartig zal het oordeel zijn over hem die geen barmhartigheid heeft bewezen. Maar de barmhartigheid triomfeert over het oordeel.'

Als je komt in het oordeel, dan kijkt God wel degelijk of jij barmhartig was. Niet dat je met jouw barmhartigheid punten kunt sparen, punten om de hemel te verdienen. Eeuwig leven is er alléén dankzij Jezus Christus.

Maar als jij de barmhartigheid van God wel wilt aanváárdén, maar weigert dóór te geven, dan heb je er toch niets van begrepen?

Hoe kun jij dan je hart sluiten voor iemand die in nood is? Iemand langs de kant van de weg... 'Christus gaat langs onze wegen - het is tijd om méé te gaan.'

5. Hoe weerspiegel je Gods barmhartigheid?

Als je een kind bent van God, dan kún je toch niet anders dan die barmhartigheid van je Vader weerspiegelen in jouw leven? En als God dat ziet, dat jij barmhartig bent, dan doet Hem dat goed! Wist je dat? Het laat Hem niet onberoerd!

Wij waren een keer samen in Caesarea, Annette en ik. Caesarea in Israël. En we zeiden tegen elkaar: 'Hier woonde Cornelius.' De eerste Romein die christen werd. Ik voel zelf altijd een soort band met Cornelius omdat ik zelf Cornelis heet. Ik pakte mijn bijbeltje en we gingen lezen, Handelingen 10. Daar staat dit: 'En er was te Caesarea iemand, genaamd Cornelius, een hoofdman van de zogenaamde Italiaanse afdeling (dat waren de commando's, de elitetroepen!), een godvruchtig man, een vereerder van God met zijn gehele huis, die vele aalmoezen (veel giften) aan het volk gaf en geregeld tot God bad. Hij zag in een gezicht, omstreeks het negende uur van de dag, duidelijk een engel Gods bij zich binnenkomen en tot hem zeggen: Cornelius! Hij staarde hem aan en werd zeer bevreesd en zeide: Wat is er, heer! En hij zeide tot hem: Uw gebeden en uw aalmoezen zijn voor God in gedachtenis gekomen.'

Dat heeft mij toen zó geraakt. God hoort je als je bidt, en Hij ziet het als je je hart opent, als je geeft van wat je hebt. Het doet Hem zó goed, als Hij ziet dat jij barmhartig bent.

Toen de Here Jezus het Avondmaal instelde, zei Hij: 'Neem, eet, dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt. Doe dat tot Mijn gedachtenis.' Het Heilig Avondmaal herinnert ons tástbaar en vóélbaar aan de barmhartigheid van onze Verlosser. Jezus zegt: 'Zalig zijn de barmhartigen, want aan hen zal barmhartigheid bewezen worden.' Maar ons ís al zoveel barmhartigheid bewezen! Ja, we zullen nog veel méér barmhartigheid nodig hebben in het eindoordeel. Maar die barmhartigheid zál God ons ook geven, Hij hééft dat al laten zien in het offer van Jezus! Brood en wijn zijn de getuigen van Zijn barmhartigheid. Vergeet ze niet! Laat brood en wijn met je meereizen door het leven, getuigen van de barmhartigheid van God!

Ik moest denken aan een verhaal dat je misschien ook wel kent.

Er was een waterdrager, ergens in India, in een droge, dorre streek. Hij had een juk op zijn schouders, daar hingen twee grote emmers aan, aan elke kant één.

De éne emmer was prima, maar in de andere emmer zat een barst. De waterdrager schepte ze allebei vol bij de rivier, en als hij in zijn dorp kwam, was de linker emmer nog steeds vol, maar de rechter emmer was half leeg. Daardoor kon de waterdrager minder water verkopen, maar hij had geen geld voor een nieuwe emmer. Zo ging dat jaar in, jaar uit.

Natuurlijk vond hij dat heel vervelend. Maar gelukkig, langs de weg tussen de rivier en het dorp bloeiden mooie bloemen, en die bloemen gaven hem troost. Hij genoot ervan, maar op een dag viel hem iets op, iets bijzonders. Als hij van de rivier naar het dorp liep, zag hij alleen maar bloemen aan de rechterkant van de weg. En opeens beseftte hij wat er aan de hand was. In dat hele dorre, droge gebied bloeiden prachtige bloemen omdat er in zijn rechteremmer een barst zat, en er altijd water druppelde langs één kant van de weg. 'Ach', dacht de waterdrager, 'laat het dan maar zo blijven. Beter een lekke emmer en prachtige bloemen dan een perfecte emmer en een dor landschap.'

Weet je wat barmhartigheid is? Barmhartigheid is dat je bewust een lekke emmer draagt. En wat die emmer is, dat is voor iedereen verschillend. Misschien zit er een lek in jouw portemonnee, in jouw bankrekening, een barmhartig lek, net als bij Cornelius. Misschien zit er een lek in jouw agenda, dat je tijd máákt voor een ander die het nodig heeft, ook als je geen tijd hébt. Misschien zit er een lek in jouw voorraadkast, om te steunen wie weinig te makken heeft. Misschien zit er een lek in je planning, om ergens bij te springen waar je nodig bent. Misschien zit er een lek in je hart, en stroomt je liefde de wereld in.

'Gefeliciteerd!' zegt Jezus. 'Zalig ben je, gefeliciteerd, als je een barmhartig mens bent. Want aan jou zal barmhartigheid bewezen worden.' Laat je vandaag bemoedigen aan de tafel van de barmhartigheid! Voed je vertrouwen op de Meester die Zichzelf gaf aan het kruis. Voed je vertrouwen op de Man die neerknielde om jouw wonden te verzorgen.

Vertrouw op de Here Jezus, als jij in nood bent. Hij is er voor je. Vertrouw op de Here Jezus, als jij de last voelt drukken van al je tekorten en al je zonden. Hij is jouw Verlosser.

Vertrouw op de Here Jezus in het uur van je dood. Hij, de Barmhartige, zal je dragen. Dankzij Hem mag jij je ten volle toevertrouwen aan Gods Vaderhart. En we zullen het zingen aan het einde van de dienst, over dat Vaderhart van God: 'Steeds vind ik daar opnieuw bereid oneindige barmhartigheid.'

Amen.